

ازدواج حضرت فاطمه (سلام الله علیها) و حضرت علی (علیه السلام)

<"xml encoding="UTF-8?">

پیوند نور با نور

در شب اول ذیحجه که هلال ماه با کرشمه خودنمایی می کرد، خورشید به خانه علی (علیه السلام) وارد شد. باد صبا همه را خبر رسانید که: زیور ببندید؛ نور با نور پیوست و جهان روشن شد. درختان شکوفه های خود را بر زمینیان ارزانی داشتند. ابرها مُشک بر زمین باریدند و از خاک صد هزار لاله بر آمد. هلهله ای از شادی و پایکوبی برخاست و جهان یکسره در شور و ولوله شد.

ازدواجی ساده با ساز و برگِ اندک، اما صفا و صمیمیتی بسیار، صورت گرفت که تحسین همگان را بر انگیخت و اسوه ای برای آیندگان شد. آن پیوند ساده و بی ریا جز پیوند دو معصوم و برگزیده، علی و فاطمه، نبود.

نوید یاری

چنان که از آیات و روایات بر می آید ازدواج کردن مستحب مؤکد و حتی فراتر از آن، در مواردی خاص، واجب شده است. (1) اسلام بیش از همه ی ادیان برای تسهیل در امر ازدواج رسوم غلط و خرافات دست و پاگیر را از میان برداشته است. ازدواج ساده حضرت زهرا (علیها السلام) و حضرت علی (علیه السلام) و رفتار و گفتار پیغمبر

(صلی الله علیه و آله) در خلال قضایای این ازدواج، خود به تنهایی گواه روشنی بر این مدعاست (2) و بر همه لازم است که چگونگی های آن را بشناسیم تا شاید در امر مهم ازدواج راهی تازه و آسان فرا روی جوانان قرار دهیم و زندگی شان را هر چه زودتر پر از ترم ترانه و شور عاشقانه کنیم.

مراسم خواستگاری علی (علیه السلام) از فاطمه (علیها السلام)

علی (علیه السلام) سر به زیر انداخته و از نهایت حیا با سرانگشتان خود زمین را لمس می کند و از گفتن درخواست خود خجالت می کشد تا این که رسول خدا سکوت را می شکند و از او می خواهد درخواستش را بر زبان آورد. علی (علیه السلام) در حالی که عرق شرم بر جبین مبارکش چون شبی بر گل نشسته بود، با خجلت و کم رویی و با جملاتی زیبا و سرشار از ادب، فاطمه (علیها السلام) را از پدرش خواستگاری کرد. (3) بدین سان مولای شیعیان برای امر مهم ازدواج قدم پیش گذاشت تا به سنت پایدار اسلام و پیامبر خدا (صلی الله علیه و آله) عمل کند؛ زیرا هیچ کس بیش از او به سنت رسول خدا (صلی الله علیه و آله) پایبند نبود تا جایی که حتی خواسته خود را هیچ گاه بر خواسته پیامبر (صلی الله علیه و آله) مقدم نداشت. پیامبر (صلی الله علیه و آله) ازدواج را سنت خود معرفی کرد و هم او بود که ازدواج نکردن را روی گردانی از سنت خویش، یعنی خروج از اسلام، می دانست. (4) و همواره به ازدواج جوانان امت خویش می بالید و خطاب به آنان می فرمود: «ازدواج کنید و خانواده تشکیل بدهید که من در روز قیامت به شما مباحثات می کنم». (5)

در میان گذاشتن خواسته علی (علیه السلام) با فاطمه (علیها السلام)

وقتی رسول گرامی اسلام (صلی الله علیه و آله) تقاضای امیرالمؤمنان (علیه السلام) را شنید فرمود: «علی جان خواسته تو را با فاطمه در میان می گذارم و نظرش را پرسیده، به تو جواب می دهم». آن گاه نزد فاطمه (علیها السلام) رفت و فرمود: «دخترم فاطمه، می دانی که من تو را دوست دارم و پسر عمویم علی را هم خوب می شناسی، که در فضل و تقوی و صدق و صفا و اخلاص هیچ کس به پای او نمی رسد. اینک او برای خواستگاری تو آمده است. آیا اجازه می دهی به او پاسخ مثبت بدهم؟» (6)

این رفتار پسندیده پیامبر (صلی الله علیه و آله) الگویی است زیبا برای همه پدران و مادران، تا در ازدواج فرزندان خویش، ابتدا نظر آنان را بخواهند و از اجبار و اکراه فرزندان بپرهیزند که پیامدهای ناگوار بسیار به همراه دارد.

پاسخ فاطمه زهرا (علیها السلام) به خواستگاری علی (علیه السلام)

مسلم است که فاطمه خواستگاران بسیاری داشت. گروهی از مهاجران و انصار و بسیاری از ثروتمندان از جمله عبد الرحمن بن عوف که ثروتمندترین مرد منطقه بود از خواستگاران فاطمه (علیها السلام) بودند. (7) اما حضرت فاطمه زهرا (علیها السلام) که شایسته ترین بانوی هستی است به ملاکی جز تقوا و فضیلت، در انتخاب همسر نمی اندیشد؛ از این رو وقتی پدر بزرگوارش نظر او را درباره ازدواج با علی (علیه السلام) جویا شد. سکوت سراپای فاطمه (علیها السلام) را فرا گرفت و از شرم و حیا هیچ نگفت. پیامبر خدا (صلی الله علیه و آله) رضایت دخترش را از حالت او دریافت و در حالی که خنده نمکینی بر لبانش نقش بسته بود، علی را از سکوت فاطمه که در حقیقت نشانه رضایت او بود خبر داد. (8)

مراسم عقد

در مراسمی ساده و دور از هر گونه هیاهو و با نیکوترین کلام، خطبه عقد جاری شد و فاطمه (علیها السلام) به همسری علی (علیه السلام) در آمد. سپس پیامبر (صلی الله علیه و آله) خطاب به مردم فرمودند: «شما را گواه می گیرم که من بر طبق سنت پایدار اسلام فاطمه را همسر او می گردانم. امیدوارم خداوند در بین آن ها مهر و محبت قرار داده، پراکندگی شان را سامان دهد و این وصلت را برایشان فرخنده گرداند و از لطف خویش به آنان فرزندان پاک و پاکیزه مرحمت فرماید و نسلشان را سبب رحمت و برکت و گنج علم و حکمت و موجب امنیت ملت اسلام قرار بدهد. از خداوند برای خود و دخترم و دامادم و شما آمرزش می طلبم». سپس علی (علیه السلام) نیز خطبه ای ایراد کرد و دوباره پیامبر آنان را دعا کرد و همه آمین گفتند. (9) پیامبر اکرم (صلی الله علیه و آله) که از پیوند مبارک فاطمه (علیها السلام) و علی (علیه السلام) موجی از شادی در دلش جاری بود به نزد دختر دل بندش آمد و او را با این جملات تبریک گفت: «دخترم، تو را به عقد مردی در آورده ام که بهترین مردان عالمیان است و تمام امتیازات خوب را داراست. دخترم او اولین کسی است که به من ایمان آورده و با من نماز خوانده در شب هجرت من جان بر کف نهاده، در بستر من خوابید و خداوند بر فداکاری او بر من و بر فرشتگان مباحثات نمود. او علی مرتضی است (10)».

راستی چه کسی غیر از علی بن ابی طالب (علیه السلام) لیاقت همسری فاطمه زهرا (علیها السلام) را داشت؟ و چه کسی غیر از او می توانست قدر فاطمه (علیها السلام) را بداند؟ (11) و چه کسی جز فاطمه (علیها السلام) شایسته همسری علی (علیه السلام) بود؟

جهیزیه فاطمه زهرا (علیها السلام)

حضرت علی (علیه السلام) درباره جهیزیه حضرت زهرا (علیها السلام) چنین می فرماید: «روزی پیامبر بزرگوار (صلی الله علیه و آله) به من فرمود: زره خود را به بازار برده، بفروش تا با پول آن وسایل عروسی و جهیزیه ای برای فاطمه تهیه کنیم. من نیز به دستور پیامبر چنین کرده، بهای آن را به پیامبر تقدیم کردم. پیامبر مقداری از پول را به ابوبکر و سلمان فارسی و بلال داد و فرمود: مقداری اسباب و لوازم یک زندگی ساده را برای فاطمه تهیه کنند و مقداری از آن پول را نیز به همسرش ام سلمه داد که عطر و چیزهای زینتی برای فاطمه خریداری کند. بدین گونه جهیزیه ای ساده تهیه شد که چیزی جز شانزده یا نوزده قلم جنس نبود که فقط شانزده عدد آن اسباب و وسیله ی مختصری یک زندگی کوچک بود. وقتی چشمان مبارک رسول خدا (صلی الله علیه و آله) به آن جهاز مختصر افتاد، سرش را به جانب آسمان بلند کرد و فرمود: ظروف و زندگی را بر کسانی که بیشتر خداوند و وسایلشان گلی و سفالین است مبارک گردان». (12)

مهمانی عروسی

روز جمعه فرا رسید. عده بسیاری به مهمانی عروسی دعوت شدند و طعام نیکویی فراهم شد که گوشت و نان آن را پیامبر (صلی الله علیه و آله) داد و به دستور پیامبر (صلی الله علیه و آله) روغن و خرما را علی (علیه السلام) فراهم آورد. پیامبر آستین خود را بالا زد و در پخت غذا همکاری کرد. در آن جشن با شکوه وتاریخی عباس و حمزه، عموهای پیامبر و علی، و عقیل، برادر امیر المؤمنین (علیه السلام)، از مهمانان پذیرایی می کردند و رسول خدا (صلی الله علیه و آله) با دستان مبارک و پر برکت خود، غذا را از دیگ بیرون می آورد. مهمانی عروسی حضرت علی (علیه السلام) و فاطمه (علیها السلام) هم مثل مراسم عقد با سادگی و صفا و آرامش انجام گرفت. (13)

شکوهی جاودانه

در پایان مراسم عروسی در خانه ی پیامبر، ایشان فرمودند پارچه ای زیبایی بر زین هموارترین مرکب او انداختند و خود آن حضرت (صلی الله علیه و آله)، دست فاطمه (علیها السلام) را گرفت و او را روی زین استر نشاند و افسار آن را به دست سلمان فارسی، که پیرمردی بود، داد و به زنان و دختران عبدالمطلب و زنان مهاجر و انصار فرمود به آرامی پشت سر مرکب عروس راه بیفتند و به آنان دستور داده بود «سخنی که خدای را ناخشنود می کند بر زبان نیاورند» و فقط سپاس خدا را بگویند و بس. بدین سان با صلوات و تکبیر و اشعاری پرمحتوا دختر پیامبر را تا خانه ی بخت بدرقه کردند. (14) سادگی و صفای ازدواج برترین بانوی هستی که افتخار فرزندی بزرگ ترین پیامبر

الهی را نیز دارد، شکوهی جاودانه آفرید که تا کرانه های روزگار همه نگاه های حقیقت جو را به تحیر و تحسین و می دارد.

دعای پیامبر

نوشته اند بعد از مراسم شادی و سرود خوانی در پایان مراسم، رسول گرامی اسلام (صلی الله علیه و آله) خود وارد حجله عروس شد و علی (علیه السلام) را به آن جا خواند و دست دخترش فاطمه (علیها السلام) را گرفت و در دست علی (علیه السلام) گذاشت و این چنین دعا کرد: «خداوندا این دو تن، نزد من از همه محبوب ترند. پروردگارا، تو نیز ایشان را دوست بدار و نسل شان را با برکت و فرخنده فرما او از سوی خود محافظتی برایشان بگمار. من این دو و فرزندان شان را از شرّ شیطان در پناه تو قرار می دهم. بارالها، پلیدی را از آنان بزدای و این عروسی و وصلت را برایشان فرخنده ساز». (15)

سفارش های پیامبر به حضرت علی (علیه السلام) و فاطمه (علیها السلام)

سه روز پس از عروسی، پیامبر اسلام (صلی الله علیه و آله) به خانه ی فاطمه (علیها السلام) آمد و احوال او را جویا شد و از او پرسید: «شوهرت را چگونه یافتی؟» حضرت فاطمه فرمود: «پدر جان شوهرم را بهترین شوهر یافتم، ولی جمعی از زنان قریش نزد من آمدند و به من گفتند: رسول خدا تو را به ازدواج مردی تهی دست در آورده است.» پیامبر (صلی الله علیه و آله) فرمود: «سوگند به خدا در خیر خواهی تو کوتاهی نکردم، شوهر تو در تقدّم به اسلام از همه پیش تر است و در علم، از همه عالم تر، و در حلم از همه بردبارتر است».

سپس به حضرت فاطمه (علیها السلام) سفارش کرد: «دخترم شوهر تو نیکو شوهری است در همه ی امور او را اطاعت کن». و رو به علی (علیه السلام) کرد و فرمود: «با همسرت مدارا و مهربانی کن». (16)

حضرت علی (علیه السلام) می گویند: «سوگند به خدا، هیچ گاه او را خشمگین و مجبور به کاری نکردم تا آن زمان که خداوند روح او را به سوی خود قبض کرد، و او نیز هیچ گاه مرا ناراحت نکرد و از من نافرمانی ننمود، و من هر زمان به او نگاه می کردم همه ی اندوه ها و رنج هایم برطرف می شد». (17)

منابع

1. استاد حسین مظاهری، خانواده در اسلام، قم، انتشارات شفق.
2. اسدالله داستانی، مراسم عروسی و معجزات حضرت زهرا (علیها السلام)، انتشارات قیام.
3. استاد شهید مطهری، نظام حقوق زن در اسلام.

4. حاج شیخ عباس قمی، بیت الاحزان، ترجمه محمد محمدی اشتهاودی، قم، انتشارات ناصر.

5. سیدجعفر شهیدی، زندگانی فاطمه زهرا (علیها السلام).

پی نوشت ها :

1. مراسم عروسی و معجزات حضرت زهرا (علیها السلام)، ص.7
2. خانواده در اسلام، ص91، (با اندکی تغییر و تصرف).
3. مراسم عروسی و معجزات حضرت زهرا علیها السلام، ص26 (با تغییر).
4. خانواده در اسلام، ص89 (به نقل از وسایل الشیعه، ج7، ص103).
5. همان، ص90 (به نقل از وسایل الشیعه، ج14، ص4).
6. مراسم عروسی و معجزات حضرت زهرا (علیها السلام)، ص.28
7. زندگانی فاطمه زهرا (علیها السلام)، ص.46
8. ر.ک: مراسم عروسی و معجزات حضرت زهرا (علیها السلام)، ص.29
9. همان، ص.44
10. همان، ص.45
11. ر.ک: مراسم عروسی و معجزات حضرت زهرا (علیها السلام)، ص.48
12. همان، ص50؛ بیت الاحزان، ص56؛ خانواده در اسلام، ص93؛ زندگانی فاطمه (علیها السلام)، ص.58
13. بیت الاحزان، ص59؛ مراسم عروسی و معجزات حضرت زهرا (علیها السلام)، ص.54
14. مراسم عروسی و معجزات حضرت زهرا (علیها السلام)، صص 59 - 61.
15. همان، ص.67
16. مراسم عروسی و معجزات حضرت زهرا (علیها السلام)، ص72؛ بیت الاحزان، ص.62
17. بیت الاحزان، ص.63.

نشریه گلبرگ، دی 1381، شماره 37